

BIPOLARTEAMET VED ST.OLAVS HOSPITAL

Brosjyren er laget i regi av bipolarteamet ved St.Olavs hospital i Trondheim ved overlege PhD Anne Engum.

Revidert i 2023

Ved utskrift: Farger, dobbeltsidig utskrift, vend på kortsida

Informasjon om bipolar lidelse finnes på Helsenorge.no:

[Bipolar lidelse - Helsenorge](https://www.helsenorge.no/bipolar-lidelse)

FYSISK HELSE

Det anbefales regelmessig helsesjekk hos fastlege pga økt risiko for hjertekarr-lidelse og diabetes type 2 når en har bipolar lidelse. Helsesjekken kan inneholde følgende:

- Fettstoffer i blodet
- Blodsukker
- Vekt
- Livvidde
- Blodtrykk
- Røyking og alkoholforbruk

Orfiril (valproat) ved bipolar lidelse

Orfiril long kapsler brukes ved behandling av bipolar lidelse:

- Til behandling av moderat til alvorlig manisk episode eller mixed (blandet) episode med både mani og depresjon samtidig. Blir da ofte kombinert med et antipsykotisk legemiddel
- Til behandling av depressive episoder ved bipolar lidelse type 1.
- Til forebygging av nye sykdomsepisoder, men lang tids forebyggende effekt er ikke godt nok undersøkt

Frarådes til kvinner i fertil alder pga fosterskadelig effekt

HVA ER ORFIRIL OG HVORDAN VIRKER DET?

Valproat ble opprinnelig syntetisert i 1881, men første gang tatt i bruk i 1963 for epilepsi. Fra 1966 kom de første rapportene om stemningsstabiliserende effekt. Orfiril har vært brukt ved behandling for bipolar lidelse type 1 i mange år og har også forebyggende effekt i forhold til migrene.

Orfiril virker ved at det gir en endring av nivå og funksjon av signalstoffet GABA i hjernen og økt effekt av signalstoffet serotonin. Det gir også en reduksjon av kortisolnivået (stresshormon) og beskytter hjernevevet mot den toksiske (skadelige) effekten av depresjon og mani. Orfiril har mange av de samme positive effektene som beroligende medikamenter har (som Valium, Sobril osv), men uten å gi de negative effektene som disse medikamentene er kjent for (som fare for misbruk, samt toleranseutvikling som gir dårligere virkning over tid).

BEHANDLINGEN

Orfiril long kapsler kan tas kun om kvelden, eller morgen og kveld. Kapslene kan svelges hele, eller en kan åpne kapselen og innholdet kan blandes i drikke. Kapslene, eller innholdet i kapslene, må ikke tygges eller knuses.

Før oppstart med Orfiril tas blodprøve for å undersøke leverfunksjon og nivå av blodplater. Underveis i behandlingen tas blodprøve for å se mengde medikament i blodet (serumkonsentrasjon) for å bestemme videre dosering, samt kontroll av leverprøver og blodplater.

DOSERING:

Ved begynnende mani: Start med Orfiril long kapsler 600 mg kveld og øk med 300 mg med 1-3 dagers mellomrom til effekt ved mani. Effektiv dose er som oftest mellom 1500-2400 mg.

Ved moderat til alvorlig mani: En startdose på 20 mg valproat/kg har vist en akseptabel sikkerhetsprofil. Dosen bør økes så raskt som mulig for å finne laveste daglige dose som gir ønsket klinisk effekt.

Ved depresjon: Øk fra 600 mg til 900-1200 mg. Deretter videre dosering ut fra klinisk effekt og måling av serumkonsentrasjon i blodprøve.

Veiledende referanseområde for valproat ved behandling av bipolar lidelse er serumkonsentrasjon på 250-700 umol/l.

- Ved behandling av mani bør en ligge i øvre område.
- Ved vedlikeholdsbehandling kan en doseres slik at en er i nedre del av referanseområdet.

Behandlingen fortsetter så lenge en mener det er behov for å behandle eller forebygge stemnings-svingninger.

Hurtig nedtrapping av Orfiril gir lite plager, annet enn at symptomene på bipolar episode kan tilta om sykdomsfasen ikke er overstått.

Om du bruker Orfiril som behandling kun i sykdomsfaser, kan du trappe ned når sykdomsfasen er overstått: Trapp ned i løpet av 1-2

uker ved å redusere dosen med 300 mg av gangen.

Om du bruker Orfiril som fast forebyggende medisiner og ønsker å avslutte, diskuter det gjerne med legen din.

BIVIRKNINGER

Orfiril tåles vanligvis godt i vanlig dosering. De vanligste bivirkningene er:

- Redusert appetitt
- Kvalme
- Tremor (skjelving)
- Søvnighet
- Hårfall
- Vektøkning eller vektreduksjon
- Blåmerker
- Svimmelhet
- Hodepine

Valproat har vært assosiert med hårfall (inntil 12% har denne bivirkningen). Hårtapet er forbigående og doseavhengig og dosereduksjon har ført til gjenvekst av hår.

Tremor er en vanlig bivirkning (hos ca 15%) og er doseavhengig. Kan sees hos inntil 60% ved høye doser. Uregelmessig inntak av Orfiril kan øke forekomsten av tremor. Lavere dosering av Orfiril kan redusere tremor. Hvis tremor er utløst av Orfiril, blir den borte når medisiner med Orfiril avsluttes.

En sjelden, men alvorlig bivirkning er leversvikt. Det er derfor anbefalt å kontrollere leverprøver noen uker etter at du startet opp medisinering med Orfiril.

ORFIRIL OG ANDRE LEGEMIDLER OG ALKOHOL

Noen legemidler kan samvirke med Orfiril.

Orfiril fordobler halveringstiden av Lamictal, slik at doseringen av Lamictal bør halveres så lenge du bruker begge medikamentene.

For å undersøke selv om medisinene du bruker fungerer sammen med Orfiril, kan du bruke nettstedet <http://www.interaksjoner.no/>

ALKOHOL: Ved kombinasjon med Orfiril kan den beroligende og søvndyssende effekten av alkohol bli sterkere.

Alkohol bør unngås når en har bipolar lidelse fordi det kan utløse eller forverre stemningssvingninger

GRAVIDITET OG AMMING

GRAVIDITET: Orfiril er et kjent teratogent (fosterskadelig) legemiddel, og det anbefales at medikamentet ikke brukes av kvinner i fertil alder (alder der en kan bli gravid)

Barn som blir eksponert for valproat under svangerskapet har en høy risiko for alvorlige utviklingsforstyrrelser.

Hvis du bruker Orfiril og nylig har blitt gravid, anbefales øyeblikkelig avslutning uten nedtrapping. Det vil da være økt risiko for nye sykdomsepisoder, slik at annen behandling bør starte samtidig hvis du ønsker å forebygge nye sykdomsepisoder

AMMING: Det anses som lite sannsynlig at det diende barnet vil påvirkes av morens bruk av Orfiril. De fleste anbefalingene angir at Orfiril er forenelig med amming, men Orfiril anbefales ikke til bruk hos kvinner i fertil alder.

Har du spørsmål rundt legemidler og graviditet/amming, anbefales nettstedet: **Trygg Mammamedisin** (<https://www.tryggmammamedisin.no/>)